

Donderdag 13/08/1914 – ochtendeditie

Antwerpen, 12 augustus volgens de Précurseur zijn vanochtend bezuiden Luik de Franse en Belgische troepen met de Duitsers slaags geraakt.

Brussel, 12 augustus. Het officiële bericht van het ministerie van oorlog, 11 uur 's avonds, bevestigt dat de Duitsers, na de nacht doorgebracht te hebben in de stellingen die zij gisteren na hun terugtocht hadden ingenomen, zijn teruggetrokken naar een punt dat zij onbezet dachten. Het hierop gevolgde gevecht, waar 1000 soldaten aan deelgenomen hebben, viel voor de Belgen goed uit, hetgeen van belang is omdat dit het eerste treffen van onze troepen in het vlakke veld is.

Behalve dit wapenfeit, waarvan de gevolgen belangrijk kunnen blijken, is de toestand weinig veranderd.

Brussel, 12 augustus. Volgens de Soir is de toestand heden als volgt samen te vatten:

De nacht is kalm voorbijgegaan. Langs het hele front heeft de Duitse cavalerie zich teruggetrokken, behalve op één punt, waar zij voeling houdt met de onzen. Uit de algemene tactiek der Duitsers valt af te leiden dat zij een nieuwe oorlogsfase zijn begonnen. Nu de bruuske aanval op midden België is mislukt, schijnen de Duitsers zich te versterken langs het front Nederlandse grens-Luik en voorlopig het offensief tegen het centrum van het land te hebben opgegeven. Zij zetten tal van boeren en werklieden aan het werk op de wegen in het zuiden van de provincies Luik en Luxemburg, waar zij weten dat de Fransen met hun troepenmacht aanrukken. De maatregelen door de Duitsers schijnen aan te tonen dat zij, eenmaal weer offensief

optredend, zullen trachten zich een weg te banen van de zuidelijke loop der Ourthe naar de Boven-Maas in Frankrijk.

De Duitsers verschansen zich in de straten van Luik tegen een offensieve beweging der Belgen van de zijde van Ans (ten westen van Luik). Zij hebben het bombardement van de forten hervat en trachten posities te bemachtigen om er zich te dekken tegen het vijandelijk offensief op de rechterflank. De forten bieden krachtiger dan ooit tegenstand.

Het blad voegt aan het bovenstaande toe dat het gewenst is nieuwe inlichtingen af te wachten om stellig te kunnen bevestigen dat de Duitse troepen geen poging doen tot een grote aanval op de Belgen.

Nader meldt de Soir dat de worsteling, rondom de forten van Luik is hervat. De forten beantwoorden met kracht het vijandelijke vuur.

Duitse troepen komen in beweging om de Maas over te trekken. Een bruggenhoofd is te Lixhe gebouwd voor de overtocht van de troepen en zwaar materieel.

Duitse konvooien zijn gesignaleerd in de richting van Engis. Zij schijnen de Maas te willen overtrekken bovenstrooms van Luik.

De Duitse opmars is uiterst vertraagd doordat de forten van Luik de wegen naar Duitsland bestrijken.

Brussel, 12 augustus. Volgens de Soir zijn Duitse uhlanen Hasselt binnengedrongen, hebben op het postkantoor 17.000 frank in beslag genomen en op de Banque Nationale 2.017.000 frank. Belgische ruitery heeft hen op de vlucht gejaagd en velen van hen gedood en gevangen genomen.

Gisteravond heeft een eskadron Duitse dragonders, die uit de richting van Luik kwamen, getracht de Belgen bij Aineffe (ten westen van Luik aan de spoorlijn Waremmé-Hoei) te verrassen. Na een gevecht van 3 uur zijn de Duitsers teruggeslagen met verlies van 153 doden en 102 krijgsgevangenen. De verliezen aan Belgische zijde waren: zes doden en 15 gewonden.

Brussel, 12 augustus. Wij zijn een week aan de gang; acht dagen geleden werd het onzijdige Belgische grondgebied betreden. Het heette toen dat Duitsland langs Luik en misschien Namen en na de forten langs de Maas ingenomen te hebben, op Frankrijk af zou rukken en in korte tijd, een maand of zo, moesten de Duitsers te Parijs zijn, althans dit moet, naar door Duitse krijgsgevangenen bevestigd is, het bedrijfsplan zijn geweest. Het zou verklaren hoe het komt dat zij België binnenrukten, zonder voldoende voorraad aan voedsel en munitie. Die zouden hun op een vlugge tocht wel volgen.

Acht dagen zijn daarover heengegaan! De Duitsers zijn in België tegengehouden. Hun strijdmacht is er aanzienlijk geringer geworden, ze zitten rond Luik vast, langs de Ourthe richten zij zich op verweer. Niettegenstaande enige zeer zeldzame schermutselingen is hun aanval in België en hun tocht door België gebroken. Frankrijk en Engeland hebben ruim tijd gevonden om hun eigen inzichten, die berekend waren op de vermoedelijke inzichten van Duitsland, te wijzigen.

Ze zijn in België ter hulp gekomen en hebben zich tot aanval en verweer kunnen voorbereiden al wordt morgen misschien op Belgische grond een slag geleverd, die in deze grote Europese oorlog van het hoogste belang kan wezen, voor Frankrijk, voor Engeland, voor Rusland heeft België acht dagen tijd gewonnen, die verloren zijn gegaan voor Duitsland.

Brussel, 12 augustus. Na de nacht te hebben doorgebracht in de posities, welke na de terugtocht van gisteren werden bereikt, zijn de Duitsers weer voorwaarts gerukt naar een door de Belgen bezet punt, waarvan zij meenden dat het verlaten was. De Belgische staf onderhield een uitnemende bewaking en werd op de hoogte gehouden door verspieding van de cavalerie. De nodige orders werden gegeven en de Duitsers vonden de Belgen gereed. Er ontspoon zich een gevecht, waarvan de resultaten gunstig waren voor de Belgische wapens. Een tienduizend man nam er aan deel. Het was de eerste actie der Belgische troepen in open terrein. Zij voerden een gelukkig gevecht, dat een goede inwijding is van de komende dingen. Overigens is de toestand onveranderd, ten minste schijnbaar.

Bij de verbonden legers wordt het gezamenlijk plan van aanval punt voor punt gevolgd.

Brussel, 12 augustus. La Dernière Heure meldt dat de leden van Kamer en Senaat hedenmiddag te half vijf ontvangen zijn op het departement van oorlog. Bij het heengaan verklaarden zij dat er een treffen had plaatsgehad in (Belgisch) Limburg en dat de Duitsers werden teruggeslagen.

Volgens Le Peuple waren in het gevecht cavalerie, infanterie en artillerie betrokken en werden er aan weerskanten 6000 man in het vuur gebracht. Het gevecht had plaats op de linkervleugel van het Belgische leger. Heden zijn de Duitsers uiteengedreven, met achterlating van talrijke manschappen op het slagveld.

De tijding heeft levendige geestdrift aan het front gewekt.

Brussel, 11 augustus. Het is gebleken dat de Duitsers bij hun aanvallen op de Belgische troepen, soldaten aan het hoofd lieten

marcheren, gekleed in uniformen, waarvan zij gesneuvelde Belgische soldaten hadden beroofd.

Brussel, 12 augustus. Een hedenochtend uit Luik ontvangen brief meldt, dat de Duitse staf is gevestigd in het klooster van het Heilige Hart te Cointe en dat deze zich daar, uit vrees voor een mogelijke aanval, heeft gebarricadeerd.

Een sterke Duitse afdeling ruitery is hedenochtend door de Universiteitstraat getrokken in de richting van de brug van Boverie, en het station Longdoz. De Duitsers hebben te Luik zakken met meel opgeslagen, waarschijnlijk voor het geval dat zij op hun beurt zouden worden ingesloten.

Brussel, 12 augustus. Officieel wordt gemeld, dat de terugtrekkende beweging van de Duitsers, die gisteren was opgemerkt, duidelijker wordt. Geen andere bijzonderheden worden bericht.

Maastricht, 12 augustus. In de vroege ochtenduren hoorde ik vanuit de meest nabij zijnde forten een voortdurend goed onderhouden kanonvuur, dat tot circa 2 uur aanhield. Niet onmogelijk is het dat heden een ernstig gevecht, wederom bij Tongeren, heeft plaatsgehad. Gisteravond moet, daar ik uit zeer bevoegde bron verneem, die stad en Sint-Truiden met gewonden overvuld geweest zijn, hetgeen mijn telegram, als zou er toen een gevecht geleverd zijn, bevestigt.

Ik moet er op wijzen dat een schending van het Nederlands grondgebied door Duitse troepen met de meeste zorgvuldigheid wordt en is vermeden. Berichten in buitenlandse bladen meldden, naar ik hoor, het tegendeel. Niet genoeg kan ik die berichten met de meeste beslistheid tegenspreken. Een aan de grens lopende weg bijvoorbeeld, ten zuiden van Eijsden, waarvan het onderhoud door

die gemeente wordt betaald, wordt zorgvuldig door de Duitse troepen vermeden. Teneinde onze neutraliteit niet te schenden is enige meter verder zuidwaarts door de Duitsers een nieuwe weg aangelegd.

Een verdwaalde Duitse patrouille was hedenochtend zeer nabij de Nederlandse grenzen; de daar geposteerde marechaussee toonde de driekleur, ten teken dat zij indien zij zouden doorrijden, zich op Nederlands grondgebied zouden begeven. Onmiddellijk sloeg de patrouille een andere richting in.

In het kasteel van graaf Geloës te Eijsden dat ik nog hedenavond bezocht, worden circa 300 Belgische niet-militaire vluchtelingen verpleegd. Er is door dit groot aantal gebrek aan kledingstukken, linnengoed en dergelijke. Spoedige hulp is hier een dringende noodzakelijkheid. Gewonde militairen worden hier niet meer binnengebracht.

Brussel, 12 augustus. Volgens de Soir loopt het gerucht dat de Duitsers Katanga in Belgisch Kongo zullen verwoesten, doch het blad noemt dit gerucht ongegrond.

Antwerpen, 12 augustus. De maximum warenprijzen zijn heden te Antwerpen officieel vastgesteld als volgt: brood 35 centimes; 100 kg tarwe 25 frank; het beste meel 34 frank.

Brussel, 12 augustus. De regering stelt het publiek gerust omtrent de vrees voor hongersnood, die de vorige week een onberedeneerd inslaan van levensmiddelen tengevolge had. De oogsten staan uitstekend in Vlaanderen en maatregelen zijn genomen om deze op tijd binnen te halen. Vlees, brood en aardappelen zijn er in overvloed; de prijs van het meel is van 28 op 26 frank gedaald. De regering heeft

grote voorraden ingekocht en zelf het oorlogsrisico verzekerd. Zij verkoopt alles tegen inkoopprijs.

Aan de geldnood, ontstaan door het dwaze oppotten, wordt tegemoet gekomen door het aanmaken van zilvergeld; dagelijks levert de munt 100.000 stukken van een frank en 200.000 van 50 centiemen. Het moratorium is tot 15 september verlengd; tot die datum mag van de voor het koninklijk besluit van drie augustus gedeponeerde gelden slechts ten hoogste 1000 frank per 14 dagen worden opgevraagd; depots beneden deze som zijn terstond opeisbaar. Post, telegraaf en spoor blijven nog ongeregeld werken. De Nederlandse dagbladen zijn hedenmiddag voor het eerst sedert maandagochtend aangekomen. De spoorverbinding met Parijs is heden hersteld met een doorgaande trein daags in elke richting. Met Luik, Duitsland en Luxemburg blijven alle verbindingen natuurlijk verbroken, zaken worden niet gedaan, alleen had de steenkolenbeurs heden een levendig aanzien.

De grote winkels zijn allen als ambulance ingericht of ter beschikking van het Rode Kruis gesteld. Overigens blijft de stad volkomen haar gewoon aanzien behouden, hetgeen de bewondering opwekt der vreemde journalisten die eraan komen.

Zoals reeds gemeld hebben de laatste dagen Duitse vliegtuigen boven Brussel gekruist. De grote hoogte die ze houden, maakt voor niet ingewijden een herkenning van vriend of vijand zeer moeilijk, vandaar het volstrekt verbod op ze te vuren. Te grote ijver zou ze slechts kunnen schaden.

Het Rode Kruis maakt bekend dat het in Brussel en voorsteden nu over 8700 bedden beschikt, waarvan 600 bezet zijn. Nieuwe aanbiedingen maken, dat morgen reeds een 13.000 bedden beschikbaar zullen zijn.

De inschrijvingen voor de betrekkingen der opgeroepen soldaten bereiken heden de 400.000 frank, een prachtig bewijs van niet verflauwde vaderlandsliefde.

Olieslagers heeft een mislukte poging gedaan om een Duitse eendekker, die dwars door België vloog, over Leuven, Brussel en Antwerpen, en waarop de machinegeweren tevergeefs hebben geschoten, met zijn toestel te verbrijzelen.

Het eerste treffen te Luik.

Granville Fortescue, die de bestorming van de Ban Ju San-forten bij Port Arthur door de Japanners heeft bijgewoond, heeft gedurende de beide eerste dagen van de Duitse aanvallen op Luik in die stad vertoefd en daarover uit Brussel een relaas aan de Daily Telegraph gezonden, het eerste sobere bericht over de voorvallen van vijf en zes augustus. We geven er hier de hoofdzaak van weer.

In de avond van de vijfde en de vroege ochtend van de zesde vielen de Duitsers met alle macht de stad Luik aan. Ongeveer om 11 uur 30 's avonds, op het horen van een hevige kanonnade, stak Fortescue bij Fragnée de rivier over en volgde van de hoogten ten zuiden van de stad het gevecht.

Het was volle maan. De Duitse aanval richtte zich tegen de forten van Fléron, Embourg en Bonnelles. De Duitse artillerie werkte schitterend, granaat op granaat sprong boven de wallen van de forten. Over de werking van het tegenvuur der Belgen kon de correspondent niet oordelen, daar de Duitse geschutsposities op bewonderenswaardige wijze gedekt waren. De woeste aard van het terrein en de duisternis begunstigten de aanvallers. Voor zoveel viel na te gaan, werd er geen belegeringsgeschut gebruikt. De Duitsers schoten met granaten van een sterk ontploffend vermogen. Te

ongeveer 3 uur in de ochtend kwam er infanterievuur uit de bossen ten westen van de Ourthe tussen Embourg en Bonnelles. Het was niet mogelijk iets anders te onderscheiden dan de stralen van het geweervuur. Het terrein in de nabijheid van de forten was niet schoongemaakt en blijkbaar inderhaast versterkt.

De Belgische infanterie, het 9e en 14e linieregiment, bezette het gebied tussen de forten Fléron, Embourg en Bonnelles. Het 9e doorstond de schok van de aanval, die over de hele linie werd afgeslagen.

Tegen 4 uur, bij het aanbreken van de dag, waren de Duitse gelederen te onderscheiden. De Duitsers vochten in gesloten orde, volgens ouderwetse tactiek. Tegen 5 uur was het treffen op zijn hevigst. Omstreeks die tijd was het fort Fléron tot zwijgen gebracht. Later werd verteld dat het Duitse vuur veel van het Belgische geschut had vernield.

Tussen de infanteriebataljons zag men kleine afdelingen Duitse cavalerie, doch tot een cavalerieaanval werd niet overgegaan.

Tegen acht uur minderde de aanval. In het heuvelachtige terrein konden de Duitsers zich gemakkelijk verbergen. Het viel niet juist na te gaan hoe sterk ze daar waren; mogelijk één divisie. Ze bezetten de tussenruimten tussen de forten en hadden het gemunt op de bruggen ten zuiden van de stad, waarover de spoorlijnen van Herve en Verviers naar Luik lopen.

De aanval werd over de hele linie teruggeslagen. Het ene bataljon na het andere werd teruggeworpen door de Belgen, wier 9e linieregiment als duivels vocht.

Fortescue acht het een groot voordeel voor de Belgen dat de Duitsers in gesloten orde aanrukten. Geen wonder dat de Duitse bataljons,

aldus in het gevecht geworpen, werden gedecimeerd. Toch zal het aantal verliezen wel niet zo groot zijn als werd opgegeven. 25.000 lijkt de correspondent te hoog geschat. Bij de bestorming van Port Arthur verloren de Japanners in vijf dagen 16.000 man.

De beschieting van Luik.

Telegrammen uit Maastricht melden ons, dat de Duitsers nu hun zware belegeringsgeschut voor de stad hebben gebracht en de beschieting van de forten is begonnen. De forten zijn grotendeels van draaiende koepels voorzien en gewapend met stalen kanonnen van 12 en 15 cm en stalen mortieren van 21 cm.

Het zware veldgeschut van de Duitsers, dat als belegeringsgeschut te gebruiken is, bestaat uit de zware veldhouwitser van 15 cm met teruglopende vuurmond, die een stalen granaat van 39,5 kilo met een explosieve lading van 7,3 kilo afvuurt; de mortier van 21 cm, die een langwerpige stalen granaat van 120 kilo afschiet; het snelvuurkanon van 10 cm, dat granaten van 18 kilo of granaatkartetsen van hetzelfde gewicht met een lading van 680 kogels à 11 kilo afschiet; het lange kanon van 15 cm voor granaten of granaatkartetsen van 41 kilo; het lange kanon van 13 cm (dat bestemd was, om het vorige gaandeweg te vervangen). Aanvangssnelheid van het projectiel 700 m. Draagkracht meer dan 12 km.

Uit Franse bron wordt gemeld, dat de forten van Luik nog steeds stand houden.

Een rooms-katholieke geestelijke schrijft aan de Limburgse koerier:

Naar aanleiding der in sommige kranten voorkomende berichten over wreed optredende Duitsers tegenover de vreedzame bevolking

der aangrenzende Belgische dorpen, wil ik om der waarheids wil daaromtrent een stukje eigen bevinding mededelen.

Woensdag laatstleden dan was ik in Mouland, dat wellicht nooit zo bevolkt en ook weer nooit zo ontvolkt geweest is. Het krioelde er van Duitse troepen, maar van de inwoners zag ik slechts één bejaard man, die zich denkkelijk door zijn grijze haren beschermd achtend, wezenloos aan zijn deur stond te staren naar de voorbijtrekkende vreemde troepen. Alles was gevlucht of wat misschien nog aanwezig was hield zich verborgen.

Tegen 2 uur in de namiddag passeerden mij even voor de kerk, tussen in de richting van de Maas trekkende soldaten, zeven of acht mannen van verschillende leeftijd, inwoners van het dorp. Ik informeerde wat dat moest betekenen en kreeg van een ogenschijnlijk gegradueerde (wat hij precies was kon ik niet zien, omdat alles wat zijn graad kon aanduiden zorgvuldig onder een grijze mantel verborgen was, iets wat me trouwens bij allen opviel), ten antwoord, dat het de gijzelaars waren. Hun zou geen leed geschieden, wanneer er althans door de inwoners niet op de troepen zou worden geschoten. Dat was de vorige avond wel geschied. Vanuit de huizen was er op de Duitse troepen geschoten; 15 soldaten had men gedood en om een afschrikwekkend voorbeeld te stellen, had men 11 inwoners, die men daarna in de huizen van waaruit geschoten was, gevangen had genomen, gefusilleerd. Ik kreeg ook een pakje dum-dum kogels te zien, op de gevangen burgers gevonden. Deze feiten hadden de soldaten woedend gemaakt en waren daarom oorzaak van de vernieling die men alom zag. Het was diep treurig om te zien. Sommige woningen stonden in brand, van vele huizen waren de deuren met bijlslagen vernield, de ruiten gebroken, het huisraad lag aan stukken over de straat.

Ongeveer anderhalf uur na het zien van die gijzelaars, op het punt staande terug te keren, was ik in gesprek met enige militairen, die me vroegen hun brieven te posten, in de nabijheid van de brug over de Berwine, toen er uit een groot huis op een meter of tien van ons af twee schoten vielen.

Ik zag een paar Duitsers met geveld geweer het huis binnenstormen, waarna binnenshuis wat schoten vielen en bijna ogenblikkelijk daarop begon door een voorbijtrekkende troep infanterie een snelvuur, alsof alle duivels los waren. Het richtte zich van de nok van het dak naar beneden. De pannen vlogen op als verschrikte vogels. Ondeskundig als ik in die zaken ben, meende ik, dat er een paar granaten in dat huis geworpen waren door het geschut der Belgen uit de forten aan de Maas en ik moet eerlijk bekennen, dat ik even ging schuilen achter de muur van een huis, totdat die levenmakers hun mond zouden houden. Wijs scheen anders, want iemand, die ook meende dat we met granaten te doen hadden, maar de kracht er beter van kende, riep me toe of ik een heel huis op mijn hoofd wilde hebben. Toen na een minuut of anderhalf het spektakel ophield, en ik weer eens om het hoekje ging zien, was het beschoten huis als een zeef; doorschoten met al wat zich daarbinnen bevond. Dit nieuwe feit zal, vrees ik, die arme gijzelaars niet voordelig geweest zijn.

Terwijl ik nog een ogenblik sprak met enkelen uit mijn naaste omgeving, merkte men mij op, dat het Duitse leger niet vocht tegen burgers, wel tegen soldaten; doch dat, als ook de burgers als vijand gingen optreden, de Duitsers wel verplicht waren handelend op te treden. Waar de bevolking rustig blijft, heeft ze niets van de Duitse soldaten te vrezen.

Na een kort afscheid was ik blij te kunnen heengaan. In een halve dag had ik in een klein dorp een wereld van ellende gezien.

Donderdag 13/08/1914 - avondeditie

Brussel, 13 augustus. De gevechten van gisteren zullen de naam van de slag bij Halen (ten westen van Hasselt) dragen. Er werd gedurende de hele dag gevochten. Om 7 u 30 's avonds vielen de granaten nog op de wegen naar Diest (ten noordwesten van Halen). Het middelpunt van de slag was echter bij Halen.

Om 7 u 00 's avonds was de hele streek tussen Diest, Halen en Zellik van Duitsers schoongeveegd, doch overdekt met doden en gewonden.

Toen een gedeelte van de linkervleugel een ogenblik terugweek, werd versterking uit Diest ontboden. De spuitgasten vroegen in het vuur te mogen gaan en kregen drie gewonden.

De Belgische genie deed twee bruggen over de Demer springen. Een kerk, een café en enige huizen te Halen zijn in brand geraakt. Meer dan 200 doden werden op een afstand van 50 m aan Duitse zijde geteld.

De vijand telde ongeveer 5000 man. De Belgische strijdmacht bestond uit als lansiers, jagers, karabiniers en artillerie.

Zeer veel buit is opgehoopt voor het stadhuis te Diest. Talrijke paarden werden opgevangen.

Brussel, 13 augustus. Het volgende wordt ambtelijk medegedeeld:

De gisteren door de Belgische troepen behaalde overwinning is officieel bevestigd. We hadden niet meer dan een divisie cavalerie en een gemengde brigade tegenover de vijand, die zeer grote verliezen zou hebben geleden, ongeveer drie vijfden van zijn macht moet

buiten gevecht gesteld zijn. De verliezen aan Belgische zijde zijn betrekkelijk gering. Alleen de cavalerie verloor enige manschappen.

De verslagenen van gisteren zijn hedenochtend weer aangerukt, met de bedoeling waarschijnlijk, om hun gewonden en doden en het achtergebleven materiaal weg te halen.

Wij hebben, aldus verder het officiële Belgische bericht, niet de minste verrassing te vrezen. Een nieuwe aanval wordt ongetwijfeld zegevierend afgeslagen. Hedenochtend greep in het zuiden eveneens een gevecht plaats tegen Duitse troepen, die gisteren naar Eghezée (ten noorden van Namen) aanrukten. We hebben aangevallen en de vijand met grote verliezen aan mitrailleurs, die op auto's geplaatst waren, teruggeslagen.

Niets is te vrezen van een aanslag door Duitse cavalerie op Brussel, van het Zuiden af. Al de lanen zijn afgezet door soldaten en mannen van de burgerwacht.

Maastricht, 13 augustus, 1 u 20 's namiddags. Men hoort hier nog het gebulder der kanonnen, maar niet zo hevig als gisteren.

Het is zeker, dat de Duitsers Hasselt, Tongeren, Sint-Truiden en al de kleine dorpjes in die streek bezet hebben. In Tongeren hebben ze een stadsbevelhebber aangesteld. Te Heers, een dorpje in de buurt van Leuven, beweert de bevolking, dat een zinneloze op de Duitsers geschoten had. Deze hebben toen de mannelijke bevolking tegen een muur geplaatst, drie jongelingen eruit gekozen, en deze gefusilleerd. In het Rode Kruis is het kalm. Er komen geen nieuwe gewonden bij. Die er zijn maken het goed, behalve een ernstig geval. Er gaan geen auto's naar de grens op het ogenblik.

Brussel, 13 augustus. Al blijft de bevolking schijnbaar kalm en vermindert de drukte, die sedert ruim 14 dagen te Brussel heerst,

toch wordt de spanning dag aan dag groter. Minder en minder heeft men een helder inzicht op de toestanden. Na allerlei verkenningen te hebben gedaan, waarvan vele met bloedige gevolgen, verlies van manschappen en daden van willekeur, die een beschaafde natie onwaardig zijn, hebben de Duitsers op heel de lijn de gewonnen stellingen verlaten en trekken zich terug.

Het is natuurlijk niet te denken, dat zij zich zomaar van ons grondgebied zouden terugtrekken. Men moet integendeel verwachten dat nieuwe troepen zullen binnenrukken. Bezuiden Luik zal dat moeilijk gaan, daar zij zich zouden stoten aan een Frans-Belgische legerafdeling.

Het zou dus moeten gebeuren even beneden de Hollandse grens te Lixhe, waar zij langs de brug, die zij uit boten hebben samengesteld, hun legermassa's zouden binnen te voeren hebben.

Misschien ook is het terugtrekken een list, die een offensief optreden van onze verbonden legers uit zou lokken en mede zou slepen op een oorlogsterrein, dat de Duitsers gunstiger voorkomt dan hetgene dat hun in Haspengouw wordt geboden.

Op dit uur weten wij nog niet, of van onze zijde handelend is opgetreden. Dat de slag met grote voorzichtigheid is voorbereid staat buiten twijfel. De bevolking die weet dat hij beslissend kan zijn, blijft deshalve rustig en betrouwend.

De schermutseling te Diest, die voor onze wapenen gunstig was, heeft, hoewel van geringe strategische betekenis, een zeer goede indruk gemaakt.

Ziehier trouwens het verloop der jongste gebeurtenissen. Onze troepen werden door de Duitsers in drie richtingen aangevallen; naar Tienen, naar Hoegaarden en naar Jodoigne toe.

Ze slaagden er echter niet in de Gete te overtreden. De burgerwacht zou te Bost het onderspit delven, toen de infanterie tussekwam en de vijand achteruit dreef. Anderdeels greep een cavaleriegevecht plaats op de weg van Sint-Truiden naar Tienen, alsook in de richting van Zoutleeuw, waarbij onze lansiers twee officieren en enkele soldaten verloren, zich terugtrokken.

De Duitsers staken Orsmaal in brand, fusilleerden sommige ingezetenen te Dormaal, trokken zich dan eveneens terug, naar het schijnt tot over Borgworm. Ze houden echter niet op te patrouilleren.

Het staat bij officiële akte van de gemeenteraad vast dat de vijand te Tongeren de stadskas, die iets minder dan 8000 frank inhield, tot op de bodem hebben geplunderd. Ze moeten ook te Hasselt uit het agentschap der Nationale Bank niet minder dan tweeëneenhalf miljoen hebben meegenomen. Dit wordt echter niet bevestigd.

Ik zegde u reeds, dat zij overal de opgeëiste eetwaren met gereed geld betalen.

De forten rondom Luik worden vanuit de stad gebombardeerd, doch zonder gevolgen.

De ontschepping van de Engelse troepen.

Parijs, 13 augustus. De correspondent van het Journal in de kuststreek aan het kanaal vertelt van de orde en snelheid, waarmee de ontschepping van de Engelse troepen geschiedt. Deze ontschepping begon in de nacht van zaterdag op zondag met het landen van kleine afdelingen op de Belgische kust tussen Oostende en Zeebrugge. In de daaropvolgende nachten voeren eveneens geheimzinnige schepen tussen de Engelse en de Belgische kust. Alles voltrok zich op zo snelle en stille wijze, dat de bevolking er eerst niets van had bespeurd. Op de Franse kust heeft de bevolking het onmiddellijk opgemerkt en zij

bereidden de Engelsen een geestdriftige ontvangst. Sinds eergisteren heeft de ontschepping bij het volle daglicht plaats.

Berlijn, 11 augustus (blijkbaar vertraagd). Naar hier bekend is geworden, verbreiden de Fransen de meest ongehoorde beweringen omtrent wreedheden, waaraan Duitse soldaten zich zouden hebben schuldig gemaakt. Van Duitse zijde wordt er beslist ontkend. Er is niets van die aard gebeurt. En, zo wordt verder van Duitse zijde betoogd, natuurlijk waren de Duitse troepen genoodzaakt, zich tegen de Belgische burgerbevolking, die uit hinderlagen aan de strijd meedeed, te verdedigen.

Parijs, 13 augustus. De bijzondere correspondent te Brussel van de Petit Parisien seint, dat een grote slag op handen is in Belgisch Luxemburg. Het belooft, zegt hij, een geweldige worsteling te worden. De Belgische troepen zullen er waarschijnlijk slechts voor een klein gedeelte in betrokken zijn. Het Franse leger, dat totnogtoe zijn stellingen heeft weten te verbergen en niets van zich liet verluiden, wacht met vertrouwen het ogenblik van de strijd af.

Brussel, 13 augustus. De Peuple deelt mede, dat de minister van Buitenlandse Zaken op het punt staat om een maatregel te treffen, waarvan de uitwerking belangrijke gevolgen kan hebben voor de loop der gebeurtenissen. Hij zal al de geaccrediteerde diplomatieke vertegenwoordigers der niet in de oorlog betrokken volkeren samenroepen. Aan deze conferentie zouden deelnemen Italië, Nederland, Turkije, Bulgarije, Roemenië, Griekenland, Zweden, Noorwegen, Denemarken, Zwitserland, Spanje, Portugal, de Verenigde Staten, de Zuid-Amerikaanse republieken, China en Japan.

De minister zou hun kennis geven van elke inbreuk op het volkenrecht, de Conventie van Genève en de algemene acte der Conferentie van Den Haag door Duitsland gepleegd. Al de daden van

barbaarsheid als slachting van gewonden en krijgsgevangenen, misbruik van de witte vlag, uitmoording van vreedzame bevolkingen, diefstallen uit publieke en particuliere kassen, waar de Duitsers zich aan schuldig hebben gemaakt, zouden worden aangestipt en medegedeeld. De diplomatieke agenten zouden worden verzocht hun regering telegrafisch melding te maken van deze officiële bekendmaking. Anderdeels zou het internationaal socialistisch bureau in dezelfde zin bij de socialistische fracties der onzijdige naties handelen door interpellaties in de parlementen en door oproepen tot het volk.

Maastricht, 12 augustus.

In mijn uitvoerig telegram van de 10^e berichtte ik mijn wederwaardigheden op die dag en schetste hetgeen ik op een gedeelte van het oorlogsterrein uit eigen aanschouwen heb kunnen waarnemen. Ik zal het bericht, zonder in herhaling te vallen, hier en daar aanvullen en trachten zoveel mogelijk een beeld te geven van de toestand in het Pruisische noorderleger, voor zover ik deze persoonlijk heb kunnen gadeslaan door mijn verblijf te midden der troepen, en de mededeling doen van hetgeen ik uit de mond der militairen over de vermoedelijke bedoeling van deze legerafdeling heb kunnen opvangen.

Laat ik dan beginnen bij het begin. 's Ochtends bij het kriecken van de dag uit Maastricht vertrokken, begaf ik mij onmiddellijk naar het uiterste punt van de Nederlandse grens, dit is naar het kantoor van de douane te Eijsden, waar ik de vriendelijke en voor ons journalisten zo hulpvaardig ontvanger, de heer Methorst, reeds uit de veren trof. Een dubbele post van de grenswacht liet mij op vertoon van mijn perskaart ongehinderd door, terwijl de brigadier der marechaussee, die ik reeds enige keren had ontmoet, geen bezwaar maakte, mij de grenzen te doen passeren.

Ik toog dus welgemoed op mars, gepakt en gezakt, want ik hoopte dwars door de Pruisische troepen, heden nog Luik te bereiken, daar eens rond te kijken en dan zo mogelijk met of bij het oprukkend leger de bewegingen te kunnen volgen. De grote weg naar Berneau volgend, liet ik het voormalige Belgisch douanekantoor links liggen. Verlaten lag het daar aan de straatweg, nog hing de Belgische driekleur uit het venster. De Duitse troepen hebben haar laten hangen, blijkbaar om hun beweren door daden kracht bij te zetten, dat ze niet kwamen uit veroveringszucht of lust tot meer landbezit, maar slechts om doortocht te verlangen door het Belgisch gebied. Hier en daar een enkel huisje, dat van boven tot beneden op blijkbaar zeer hardhandige wijze was doorzocht. De deuren waren open, de ruiten verbrijzeld, het huisraad lag dooreen op de grond; alles was doorzocht, kasten en kisten waren geopend, niets stond op zijn plaats. De bewoners waren bij de komst van de troepen op Hollands gebied gevlucht, hadden hun woningen ijlings verlaten en slechts het allernoodzakelijkste meegenomen. Hoe groot was het verschil met de aanblik van een boerenhuisje, waar de eigenaar, een Hollander, gebleven was en de vreemde militairen tegen contante betaling alles gegeven had wat zij vroegen. Geen leed was hem geschied. Integendeel, bij wijze van dankbetuiging voor de vriendelijke ontvangst en ten blijke dat men het goed met hem meende, werd hem een soort certificaat van goed gedrag uitgereikt. Het prijkte op de voordeur; Bitte Schönung, Holländer. Het is onze landsman van groot nut geweest, want overlast is hem ook in het vervolg niet aangedaan. Enige dagen later zelfs kwam een officier met een paard aanrijden, dat wie weet van waar afkomstig, in het kampement was verdwaald geraakt en daar, zonder bekende bezitter, op kosten van de Pruisische staatskas aan de kost wilde komen. Ein Geschenk des Kaisers, bitte, nehmen Sie es doch! De man was verbluft en durfde niet te weigeren, maar, zo verzekerde hij mij in zijn eigenaardig

Limburgs dialect, “ wenn ze ut terug become wolle, kenne ze ‘t kriege.”

Van verre rookten de wachtvuren. Dichter en dichter naderde ik het bivak, dat zich vlak bij onze zuidgrenzen uitstreckte. “Halt, Civil” riep mij een onderofficier toe. Ik toonde mijn buitenlandse pas, waarvan de man titel of jota begreep. Frans verstond hij niet, maar het visum van de Duitse consul-generaal te Amsterdam dat mij “gut zum Eintritt in das Reichsgebiet” kwalificeerde, verrichtte wonderen. Sie können weiter gehen. Nauwelijks 100 m verder wenkte mij een luitenant van het 60e regiment. Heel jong mannetje, baardeloos nog, maar zelfbewust, schneidig. Was wollen Sie? De grote zegels, ik had er wel een stuk of 10 op mijn verschillende passen en identiteitsbewijzen, misten hun werking niet. Van mijn kant bestaat geen bezwaar, verzekerde de jongeman, maar hier kunt u niet blijven, het was trouwens ook niet mijn bedoeling, es ist hier sehr sehr gefährlich, es kann gleich losgehen. En verder marcheerde ik. Rechts en links van de straatweg nog rokende bivakvuren. Hier lag het lijk van een paard, daar een lege haverzak, een halfgebraden haan werd geflankeerd door een bord aardappelen, een brandspuit stond op de berm, een eindje verder was de grond als bezaaid met lege patronen-dooisjes. Een chaos van de meest verschillende dingen, waar tussendoor een enorme bedrijvigheid heerste. Da kommt ein Franzos! Roept een soldaat. Guten morgen, haben Sie gut geschlafen, riep ik, om hem te tonen dat hij zich ietwat vergiste. Om de 150 m herhaalde zich de ceremonie van het pas-laten-kijken. Telkens kwamen officieren van hun nieuwsgierigheid en belangstelling in mijn persoon blijk geven. Toch liep alles tot dusverre tamelijk goed van stapel. Ik kwam wel niet veel voorwaarts, maar het ging toch. Ik maakte reeds een vluchtige berekening dat het zo voortgaande, wel middernacht zou worden eer ik te Luik zou kunnen aankomen. Onvoorziene omstandigheden natuurlijk buitengesloten. Maar juist die onvoorziene

omstandigheden zouden zich maar al te spoedig voordoen. Ik passeerde Berneau, waar een generaal met zijn adjudant de juiste paard stegen. Er werd mij niets gevraagd, dus hield ik mijn mond en ging verder. Intussen gaf ik mijn ogen de kost. Een drietal wagens van de veldpost, geëscorteerd door dragonders, reed in draf noordwaarts. Gebilde postambtenaren te paard en op de wagens, gewapend, enkele met een posthoorn in de rechterhand, schenen zich niet te beklagen het kantoorleven met het krijgsmans dito te hebben verwisseld. Ik sloeg de weg in naar Visé en maakte mij reeds allerhande illusies daar de Maas te kunnen oversteken, om dan linea recta, dat is langs het kanaal naar Luik, verder te marcheren. Es hatt' nicht sollen sein. Op de heuvelkam aangekomen, halverwege tussen Berneau en Visé dus, kwam door een plat getrapte akker in galop een officier op mij af. Ik vermoedde 's mans bedoeling, doch hield mij of ik van de prins geen kwaad wist en ging rustig verder. Sie sollen stehen bleiben. Donnerwetter. Verstehen Sie das? Ik begreep de man volkomen, zijn vriendelijke aanmaning liet niets te wensen. Wo gehen sie hin, was wollen Sie überhaupt hier? Ik prevelde enige beleefdheidsfrase's, beweerde dat ik naar Lüttich wilde en trachtte duidelijk te maken dat verscheidene officieren mijn pas hadden goedgekeurd en mij toestemming hadden gegeven om mijn weg te vervolgen. Sie gehen aber nicht nach Lüttich. Ik mopperde wat tegen, vertelde de boze krijger, dat ik Hollander was en als zodanig behoorde tot een neutraal land, dat. Das ist mir furchtbar egal, kreeg ik ten antwoord. En nu kwam het verschrikkelijke, de klap op de vuurpijl! Op mijn pas ontdekte mijn ondervrager het veelzeggende woord: journaliste correspondent du Nouveau Journal de Rotterdam. Daar waren de poppen aan het dansen. Was, Sie sind journalist und kommen aus Rotterdam? (Mijn vriendelijke ondervrager had in zijn verbouwereerdheid niet verder gelezen.) Nein, aber so was! De toestand werd kritiek. Hij scheen het geval zeer erg te vinden, besprak het met een ander officier, terwijl ik, met een gezicht van

niet-begrijpen verder wilde gaan. Stehen sollen sie bleiben, verstehen Sie das! Daar stond ik met mijn pas in de linker, mijn pet in mijn rechterhand. Mijn aanhouder stapte nader. Woedend snauwde hij me toe: Jetzt habe ich Ihnen nur Dieses zu sagen, scheren Sie sich sofort zur Holländische Grenze zurück, sonst lasse ich Sie sofort arrestieren, verstehen Sie das? Aber sofort, en toen kwam weer zijn stopwoordje: Verstehen Sie das? Plotseling draaide hij om en reed weg. Aangehaapt en onder hoongelach der te hoop gelopen militairen zette ik koers, dwars door het terrein, naar Navagne. Om dezelfde weg terug te gaan bespeurde ik niet de minste lust; ten eerste niet omdat ik daar had gezien wat ik wenste, ten tweede niet omdat mijn souvenirs daaraan niet van aard waren om ze nog eens wat op te frissen. Bij de overgang van het beekje, even ten zuiden der grenspalen, werd ik nog eens aangehouden en ondervraagd, doch tenslotte liet men mij gaan toen ik de inval kreeg te vertellen dat een hoofdofficier mij vriendelijk de raad gegeven had naar Holland terug te keren. Toen was het goed "Hij zegt wat" mompelde ik, mij een Rotterdamse zegswijze herinnerend. Maar ik was blij en dankbaar als een kind toen ik mij achter een Hollandse dubbelpost van de grenswacht kon terugtrekken.

Over het al dan niet nog bestaan of vernield zijn van de pontonbrug tussen Namen en Lixhe, circuleerden sedert dagen de tegenstrijdigste berichten. Mijn besluit stond vast, eens te zien wat daarvan Waarheit oder Dichtung was. Langs de grens over en onder hekken door, bereikte ik spoedig het zuidelijkste plaatsje van Nederland aan de Maas, van waar ik op nauwelijks 100 m, de pioniers aan het werk zag, de brug te herstellen of te versterken. Alles ging kalm en ordelijk in zijn werk, maar overal heerste een regelmaat, die bewondering afdwingt. Zoals mijn lezers weten, hebben de Belgen bij het begin van de oorlog de vaste brug bij Visé opgeblazen. Er was de Duitsers alles aan gelegen, zo spoedig mogelijk de westelijke oevers

van de Maas te bereiken, teneinde zich in de omstreken van Tongeren, in de Kempen, te concentreren. Voortroepen hadden getracht, gij weet het allen, de forten rondom Luik te nemen, doch stuitten hier op een onverwachte tegenstand. Gedeelten van het 8e (Rijnlandse), 7e (Westfaalse), 10e (Hannoveraanse) legerkorps hebben aan deze strijd deelgenomen, doch zijn, vermoedelijk uit gebrek aan nog niet aanwezige zware artillerie, met hevige verliezen teruggeslagen. Van een formele belegering der forten schijnt dan ook te zijn afgezien, deze zou te lang duren en de opmars te veel vertragen. Vandaar dat de fortenkring slechts wordt geobserveerd en de beschikbare hoofdmacht over de Maas zo spoedig mogelijk moest trachten binnen te dringen. Natuurlijk kan dit alleen geschieden zoveel mogelijk buiten het bereik der Belgische forten. Op het allernoordelijkste punt dus, even ten zuiden van onze grenzen, werd de bewuste pontonbrug geslagen. Buiten het bereik van het geschut van het fort van Pontisse, dat op circa 6500 m verwijderd ligt, is evenwel deze brug niet. Het was dientengevolge voor de Belgen van het hoogste gewicht, de brug met hun geschut te vernielen, om zodoende de beraamde overtocht ernstige moeilijkheden in de weg te leggen. Herhaaldelijk nu is het gelukt, door een goed geleid vuur de brug te beschadigen, doch steeds slaagden de Duitsers erin, de vereiste herstellingen aan te brengen. Niettemin staken de Belgen hun pogingen niet. Zij geven geen kamp. Van een dezer pogingen had ik gelegenheid, ooggetuige te zijn en kwam bij die gelegenheid op geen 50 passen van de invallende granaten. Hierover vertel ik u met nadere bijzonderheden in mijn volgende brief.

De vesting Luik.

De krachtige weerstand door deze vesting geboden, heeft, zoals gemeld is, de Duitsers in de noodzakelijkheid gebracht hun zwaar belegeringsgeschut te doen aanrukken. Dit wil dus zeggen, dat de vesting Luik geheel aan haar bestemming heeft beantwoord,

namelijk de vijand langdurig op te houden, waardoor het mogelijk wordt zowel de mobilisatie in eigen land geheel tot stand te brengen als bondgenoten in de strijd gelegenheid geven te hulp te komen. Vervoer en opstelling van zwaar geschut kan immers niet snel geschieden. Als het inderdaad waar is, dat reeds gisteren dit zware geschut aan het woord is geweest, dan hebben de Duitsers alles voor dit vervoer gereed gehad.

Velen zullen wel wat meer willen weten van die vesting, welke de aandacht van de hele wereld op zich gevestigd ziet.

Men weet, dat zij deel uitmaakt van de Maaslinie die zowel dienst moet kunnen doen tegen een inval van Franse als van Duitse zijde. De Belgen zijn van het juiste beginsel uitgegaan, dat om de Maas te versterken men niet een aaneengesloten rij versterkingen moet aanleggen, want een dergelijke linie zou overal even sterk, dat wil zeggen overal even zwak geweest zijn. Zij hebben zich ertoe bepaald de voornaamste toegangswegen van de 16 ½ mijl, die Maastricht van Namen scheiden, af te sluiten en het tussengelegen terrein te bewaken. Als versterkte punten zijn gekozen: 1. Luik, de strategische sleutel van heel de rivier; 2. Namen; 3. Hoei. De vesting Luik wordt hieronder nader beschreven.

De stad Luik ligt aan de samenkomst van drie valleien; 7 spoorlijnen en 17 grote wegen komen er samen; de forten van Luik sluiten de toegang tot 12 bruggen over de Maas af.

De forten moesten zo gebouwd worden, dat de stad beveiligd was tegen bombardementen; ze zijn met het oog hierop op 7 tot 8 km van het midden der stad gebouwd.

Op de rechteroever van de Maas is het terrein zeer geaccidenteerd en bedekt; belangrijke troepenafdelingen kunnen derhalve alleen

gebruik maken van de grote toegangswegen. Dus: de wegen en spoorwegen moesten kunnen worden bestreken.

Op de linkeroever, waar het terrein voor een groot gedeelte het karakter van vlak terrein draagt, hebben de wegen een ondergeschikte betekenis, daar deze voor troepenbewegingen niet volstrekt nodig zijn. Hier moest men de vlakte kunnen bestrijken.

Evenals op het gevechtveld eist een bruggenhoofd, de vesting Luik is een bruggenhoofd, dat men de sleutel van de stelling zoekt. Dit heeft tot resultaat gehad, de bouw van de twee diametraal tegenover elkaar gelegen grote forten Fléron en Loncin.

Fléron beheerst een spoorweg en de voornaamste weg, dit wil zeggen de kortste weg van de Duitse grens naar Luik. Daarenboven staat deze weg in verbinding met twee daaraan evenwijdige wegen. Verder heeft Fléron uitzicht op de vlakte van Herve.

Loncin beheerst de vlakte die het einde van de Haspengouw vormt.

Nadat alsnu de sleutels van de stelling waren aangewezen, heeft men de voornaamste punten vastgesteld die men zou moeten verdedigen. Deze punten zijn voor de linkeroever: Flémalle en Pontisse; voor de rechteroever Bonnelles en Barchon. Hier zijn ook grote forten gebouwd.

Flémalle (hoogte 185 m) beheerst het dal van de Maas stroomopwaarts van de brug van Engis, bestrijkt deze brug zelf en de weg van Dinant naar Neuville.

Pontisse (hoogte 130 m) bestrijkt het dal van de Maas stroomafwaarts van Argenteau (afstand 3600 m), het kanaal, de spoorweg en de weg van Maastricht.

Barchon (hoogte 180 m) beheerst de hoogvlakte tussen de Maas en de bijrivieren van de Berwine, en bestrijkt de weg van Wandre naar Aken over Aubel.

Bonnelles (hoogte 243 m) beheerst de sector Ourthe-Maas en bestrijkt de weg van Ouffet over Hody.

Zo geplaatst bleven er tussen de forten zeer grote tussenruimten, om die gaten te sluiten heeft met kleine forten gebouwd. Bij de bepaling van het aantal heeft men de volgende redeneringen gevolgd: de tussenruimte tussen twee werken mag op z'n hoogst bedragen het dubbele van de afstand van werkdadig vuur der vestingartillerie op marcherende troepen. Daar deze afstand van 3000 tot 3500 m was, kwam men tot een tussenruimte van 6 tot 7 km, maar daar het veel waard is kruisvuur te kunnen toepassen, heeft men de forten op gemiddeld 4 km afstand geplaatst. De linkeroever beschouwende zien wij dat telkens op 4 km van de grote forten een klein fort is gebouwd.

Door een speling van het toeval valt hun emplacement bijna juist op een grote verkeersweg. Zo bestrijkt het fort van Hollogne de weg van Hollogne naar Geer en de spoorweg van Brussel; dat van Lantin de weg en de spoorweg van Tongeren, dat van Liers de spoorweg van Tongeren en de wegen die van de Maas op deze plaats samenkomen.

Op de rechteroever heeft men de boven omschreven regel niet geheel kunnen toepassen.

De opening Barchon-Fléron, die maar 6 km meet, is afgesloten door het kleine fort van Evigné, dat de hoogvlakte van Herve en de spoorweg tot deze stad bestrijkt. Rechts van Fléron, op 4 km afstand, bevindt zich op een waar arendsnest. Het kleine fort van

Chaufontaine, dat het belangrijke en kronkelende dal van de Vesder beheerst.

Op 2 km van Chaufontaine en op 6 km van Boncelles bevindt zich op het kruis gevormd door de dalen van de Ourthe en de Vesder, het kleine fort Embourg, dat de weg van Malmédy bestrijkt en kan medewerken bij de verdediging van de beide dalen van de Maas.

De citadel zou de reservebewapening van de forten van de linkeroever en het fort La Chartreuse zou die voor de forten van de linkeroever ontvangen. De citadel en La Chartreuse werden in juli 1891 gedeclasseerd, met dien verstande echter, dat enige bastions intact zouden blijven. Het plan was zelfs om deze bastions in te richten voor zwaar geschut, zodat de citadel en La Chartreuse de andere forten zouden kunnen steunen.

De omtrek van de fortengordel is 50 km.

Het tracé der forten is een gelijkzijdige driehoek, met wijzigingen in verband met het terrein. Zo heeft het bruggenhoofd Luik twee soorten van tracés:

Ten eerste: het gelijkzijdige driehoek-tracé:

1. De kleine forten Hollogne, Lantin, Liers en Evegnée (zuiver gelijkzijdig).
2. De grote forten Loncin, Barchon, Fléron en Boncelles (met gebastioneerde keel).

Ten tweede: Het veelhoekige tracé:

3. De kleine forten Embourg en Chaufontaine (zuiver gelijkbenig trapezium).

4. De grote forten Flémalle en Pontisse (gelijkbenig trapezium met gebastionneerd keelfront).

Metselwerk is in de forten niet gebezigd; alle daarvoor in aanmerking komende delen zijn van Portlandcement gebouwd.

De bewapening der forten van Luik was aanvankelijk aldus vastgesteld:

1. Zwaar geschut, geplaatst in koepels midden in het fort, en bestemd voor het vuur op grote afstand. Dit geschut bestaat uit en is geplaatst in;

a. Voor elk groot fort:

- 1 Koepel voor 2 kanonnen van 15 cm;
- 2 Koepels voor 2 kanonnen van 12 cm;
- 2 Koepels voor een houwitser van 21 cm;

b. Voor elk klein fort:

- 1 Koepel voor 2 kanonnen van 15 cm;
- 2 Koepels voor 1 kanon van 12 cm;
- 1 Koepel voor een houwitser van 21 cm.

Dit geeft een totaal van 78 stukken zwaar geschut.

2. Kanonnen van 5,7 cm opgesteld in hefkoepels, die met het infanterievuur de verdediging op korte afstand moeten voeren.

Deze Nordenfeldt-kanonnen zijn als volgt verdeeld:

Groot fort: vier kanonnen.

Klein fort van het driehoekige tracé: drie kanonnen.

Klein fort van trapeziumvormig tracé: vier kanonnen, totaal 44 kanonnen van 5,7 cm.

3. Kanonnen van 5,7 cm opgesteld in kazematten voor het kleine flankement (van de grachten).

Hiervan hebben:

De grote forten van het driehoekige tracé acht stuks.

De grote forten van het trapeziumvormige tracé tien stuks.

De kleine forten van het driehoekige tracé zes stuks.

De kleine forten van het trapeziumvormige tracé acht stuks, totaal 92.

Voorts is in elk nog een kanon van 5,7 cm opgesteld om de ingang te kunnen bestrijken (12 stukken).

Voor de forten zijn dus totaal aangewezen 226 kanonnen.

Deze bewapening werd al vroeger niet voldoende geoordeeld. Men meende met name, dat men als remisegeschut nog moest kunnen beschikken over snelvuurgeschut of mitrailleurs, om de infanterie bij het afslaan van een stormaanval te kunnen steunen.

De bezetting der grote forten bestaat uit 182 artilleristen en 200 man infanterie, der kleine forten uit 20 artilleristen en 56 man artillerie. Voor de kleine forten werd deze bezetting niet voldoende geacht.

De forten staan onderling telegrafisch en telefonisch met elkaar in verbinding, alsmede met het verblijf van de sector-commandant en met het hoofdkwartier van de gouverneur.

In de tussenruimten zou geplaatst worden een tussenbatterij in een permanent versterkte of semi-permanent versterkte opstelling. Daar sommige terreingedeelten niet door het geschut uit de forten bestreken kunnen worden, was het plan daarvoor op te werpen kleine werken, door artillerie en/of infanterie bezet.

Of deze versterking van het tussenterrein wel geheel in orde was, wordt betwijfeld. De aanval der Duitsers is toch vrij onverwacht gekomen en aan die werken in de tussenruimten moet doorgaans op het laatst nog hard gewerkt worden. Ook het voorterrein is naar beweerd wordt niet kunnen worden ingericht, als wel nodig was geweest, met name is niet voldoende kunnen worden opgeruimd.

Een aanval op Brussel beraamd?

Reuter seint uit Brussel, dat daar inlichtingen zijn ontvangen waaruit zou blijken, dat de twee divisies Duitse ruitery, die in de richting van Brussel optrokken, een aanslag hadden beraamd op de schatkist en het Belgische hoofdkwartier. Zij vergisten zich echter in het hardnekkig verzet van de Belgen, dat het plan verijdelde.

Reuter meldt voorts uit Brussel aan de Times, dat de in België algemeen heersende opvatting, dat de aanval der Duitsers lang van tevoren beraamd was, bevestiging scheen te vinden in het volgende feit, dat juist uitgelekt is. Een zeer bekend kasteel in België, dat aan een Duitse prins behoort, is reeds zes weken geleden ontruimd en het zilver, kunstwerken en andere kostbaarheden werden naar Duitsland gezonden.

Krupp-kanonnen voor België.

Volgens een bericht uit Berlijn, zondag vandaar verzonden, heeft iemand van de Duitse bank te Brussel, vanwaar hij te Brunswijk was aangekomen, verteld, dat er in de Belgische kamer heftige woorden

over zijn gevallen, dat de Belgische regering verzuimd had, bij Krupp de kanonnen te laten halen, die ze besteld had en die allang klaar waren, en waarvoor de koopsom van 200 miljoen mark zelfs reeds was betaald. Het was uitgesteld, naar het heette, wegens transportmoeilijkheden. Nu is het natuurlijk uitgesloten, dat België de kanonnen krijgt.

Te Herstal, een fabrieksplaats tussen Luik en Verviers, is een bekende fabriek van kleine wapens: pistolen, revolvers en dergelijke. Daar de mannelijke arbeiders van de fabriek onder de wapenen waren geroepen, besloten de arbeidsters de fabriek te verdedigen. Zij hesen er de Belgische vlag, en doorstonden werkelijk gedurende enige tijd een aanval van de Duitse ruitery.

Zondagavond tegen 7 uur is een trein van 21 wagens met paarden die te Luik op de Duitsers genomen waren, te Beveren Waas aangekomen. In elke wagen waren zes paarden. Onder het gejuich van de toegestroomde menigte werden die paarden aan het station uitgeladen.

Generaal von Emmich, de bevelhebber van het 10^e Duitse legerkorps te Luik, is onder de bevelvoerende generaals de vierde in een anciënniteit. Zijn patent dateert van 29 mei 1909. Voor hem op de ranglijst staan alleen generaal von Hoiningen genaamd von Huene (14e Badense legerkorps), generaal von Einem genaamd von Rothmaler (7e Westfaalse legerkorps) en generaal von Mackensen (17e Westpruisische legerkorps).

Generaal von Emmich, die nu de orde pour le mérite heeft gekregen, had al in de oorlog van 1870/71 het ijzeren kruis tweede klasse verdiend.

Men schrijft ons uit Oldenzaal op 12 augustus:

Bijzonder hatelijk zijn de opmerkingen ten opzichte van België. De verbittering tegen de Belgen is zeer groot. Voor de rechtvaardige verontwaardiging en het natuurlijk verzet van de Belgen heeft men zelfs in de kringen van intellectuele jonge mensen, van hen die zich zo gaarne goede Europeanen noemen, geen gevoel. Toen de stad Luik ingenomen werd, was ik juist te Berlijn. De vreugde was, hoezeer mij ook vreemd, indrukwekkend en toch een beetje “literair”, dit wil zeggen zoals uit een “roman”: men zag wildvreemde mensen die elkaar op straat omhelsden en mensen die elkaar vanuit rijtuigen de hand schudden!

De geestdrift voor België is in Frankrijk nog geenszins uitgedoofd. De Figaro dringt erop aan, dat Frankrijk België op de rang der grote mogendheden zal plaatsen. Het Franse gezantschap te Brussel zou dan niet langer een “legation” zijn, maar een “ambassade”. En Klobukowski, de vertegenwoordiger van Frankrijk te Brussel zou “ambassadeur” worden.